

Enschede, 12 oktober 2012

Open brief aan

Mevrouw M. van Bijsterveldt

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

Laat ik maar meteen met de deur in huis vallen: u hebt mij tot in het diepst van mijn ziel beledigd met uw opmerking dat de huidige opzet van het vak CKV gemakzucht van de docenten in de hand werkt. Ik heb niet terug kunnen vinden waar en wanneer u deze uitspraak gedaan heeft, maar ik ga ervan uit dat de Volkskrant (d.d. 5 oktober) dit niet uit haar duim zuigt.

Het lijkt er dus op dat u dit als argument gebruikt om uw plan te rechtvaardigen CKV als verplicht vak in de bovenbouw van Havo en VWO af te schaffen. Dit is wat mijn collega Nederlands een drogreden zou noemen. U geeft immers geen enkel bewijs voor deze stelling.

Argumenteren, dat leren onze leerlingen niet alleen bij Nederlands, maar ook bij CKV. Dat je een kunstwerk mooi of lelijk, een muziekstuk, film, dans enzovoort leuk of verschrikkelijk vindt, dat is uiteraard prima, maar daar kom je zo niet mee weg. Die mening moet je wel onderbouwen en dat proberen wij ze in een jaar tijd te leren. En dat lukt aardig, al zeg ik het zelf. Bij het afsluitende gesprek van het vak, als het hele kundossier besproken wordt, merk ik iedere keer weer hoe de leerlingen gegroeid zijn. Niet alleen wat dit aspect betreft trouwens, ook blijkt dat er voor heel veel leerlingen een wereld is ontsloten, waar ze van tevoren geen weet van hadden en - wat nog veel belangrijker is - ze beschouwen dit als een echte verrijking. Met andere woorden: CKV voldoet volledig aan de doelstellingen die aan het vak gesteld zijn.

En dit vak wilt u afschaffen! Of althans, er komt een vage bepaling voor in de plaats dat de scholen wel verplicht zijn om hun leerlingen culturele vorming aan te bieden.

Met deze 'verplichting' gaat hetzelfde gebeuren als met de kerndoelen betreffende cultuureducatie in de onderbouw: op een enkele school na, die CKV Junior heeft ingevoerd, helemaal niets! Er worden heus wel activiteiten aangeboden, maar die horen nergens bij, worden niet voorbereid en niet nabesproken en dienen dus alleen als - welkome? - afwisseling van een saaie schooldag. Ook hoeft er geen verslag van gemaakt te worden, dus waarom zou je dan nog opletten?

Nog even over die verslagen van culturele activiteiten: natuurlijk kunnen die ook bij het vak Nederlands ingeleverd worden. Mijn collega's Nederlands zien me trouwens aankomen: als nieuw benoemd 'kernvak' voelen ze toch al de druk om het taalniveau van de leerlingen op te krikken, zodat ze aan de exameneisen kunnen voldoen. Maar afgezien daarvan: het gaat toch niet om dat verslagje! Dat is maar de weerslag van wat de leerling ervaren heeft. De ervaring zelf, daar draait het om. Hoe krijg je een leerling zover dat hij/zij bereid is om eens over de schutting te kijken, iets nieuws uit te proberen, dat is de kern en de uitdaging van het vak. De gevolgde activiteit wordt - daarvoor en daarna - ook nog in een groter kader geplaatst. Kunststromingen, de terminologie die hoort bij kunstuitoefening en kunstbeleving dat komt allemaal bij CKV aan bod. En daar heb je toch echt een gekwalificeerde kunstvakdocent voor nodig.

Ik wil het ook nog even over de leerlingen hebben. Wij worden geacht de huidige generatie jongeren klaar te stomen voor de toekomst door hen kennis en vaardigheden bij te brengen waarmee ze straks kunnen functioneren als 'kritische en verantwoordelijke wereldburgers'. Het staat in vrijwel alle 'missies' van scholen en zelfs in die van u:

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) werkt aan een slim, vaardig en creatief Nederland. OCW wil dat iedereen goed onderwijs volgt en zich voorbereidt op zelfstandigheid en

verantwoordelijkheid. Verder wil het ministerie dat iedereen cultuur kan beleven en dat leraren, kunstenaars en wetenschappers hun werk kunnen doen.

Hoe is het dan mogelijk dat u een vak wilt afschaffen waar bij uitstek een beroep wordt gedaan op het vinden van creatieve oplossingen, op het out-of-the-box denken (om maar eens een management term te gebruiken)? Volgens kenners wordt dit juist een van de belangrijkste vaardigheden van deze eeuw. Door eenzijdig nadruk te leggen op taal en rekenen doet u deze jonge mensen ernstig tekort.

Als ik tenslotte naar mijn eigen leerlingen kijk vind ik ook dat uw voorgenomen maatregelen hen tekort doen. Ik werk op een school met een flink percentage allochtone leerlingen. Zij krijgen van huis uit nauwelijks culturele bagage mee, tenminste niet in die zin dat ze op de hoogte zijn van wat er in hun eigen stad te doen is op het gebied van kunst en cultuur. Misschien is dat niet erg, maar ik vind het wel een verarming als grote groepen uitgesloten worden van een volwaardige deelname aan de maatschappij. Als lid van een (demissionair) kabinet waaraan toch een beetje het idee kleefde dat kunst 'elitair' gevonden wordt laadt u met dit wetsvoorstel de verdenking op u dat u dat ook graag zo wilt houden.

Binnenkort gaan we weer de eindgesprekken houden met de leerlingen van Havo 5 n.a.v. hun kunstdossier. Ik nodig u bij deze van harte uit om eens te komen kijken om u er zelf van te vergewissen dat wij er niet met de pet naar gooien.

Hoogachtend,

Betsie van Kemenade
cultuurcoördinator en CKV docent
Bonhoeffercollege Enschede